

VERTROUWELIJK TOT NA BEHANDELING 7 JULI 2022

Notitie ter voorbereiding van het gesprek HFA met OCW

Bijlage: bijlage 6.3 bij agendapunt 6 uit AB van 31/3/2022

Op 7 juli a.s. vindt het gesprek plaats tussen het algemeen bestuur van HFA en de vertegenwoordigers van OCW: mevrouw Carin Dankier (beleidsmedewerker informatie- en bibliotheekbeleid) en de heer Paul Breevaart (coördinerend adviseur archieven, informatie en digitalisering) over de gevolgen van de uittreding van het Rijk uit de GR's en HFA in het bijzonder. Het gesprek is ingepland van 10.30 tot 11.30.

Het gesprek heeft meerdere doelen. Enerzijds is HFA op zoek naar duidelijkheid omtrent het uittreden en de specifieke gevolgen daarvan voor HFA. Naast een aantal algemene vragen, wil HFA vooral inzicht verkrijgen in de nog te doorlopen stappen en het tijdsplan dat hiermee is gemoeid. Gezien de afgegeven datum voor de uittreding, maakt HFA zich zorgen over de haalbaarheid van de deadline, de ontstane tijdsdruk en de gevolgen hiervan voor de zorgvuldigheid van het traject. Anderzijds wil het bestuur haar standpunten en wensen uiteenzetten ten aanzien van de uittreding en gezamenlijk de vervolgagenda bepalen.

Op basis van bovenstaande doelen wordt de volgende agenda voorgesteld:

1. Opening incl. korte voorstelronde
2. Visie/ stappenplan uittreden Rijk
3. Zwaartepunten / specifieke onderwerpen en standpunten HFA
4. Vervolgstappen / Follow up

Aandachtspunten per agendapunt:

Ad.2 Visie / stappenplan Algemeen uittreden Rijk

Bij dit agendapunt willen wij aan OCW vragen wat hun visie is op het uittreden van het Rijk. De vragen die hierbij horen zijn: wat wil het Rijk bereiken met het uittreden? Welk maatschappelijk doel dient deze ontwikkeling? Daarnaast willen wij graag inzicht verkrijgen in de meest recente ontwikkelingen en de planning die het Rijk voor ogen heeft voor de uittreding.

Een aantal aspecten die in ons optiek naar voren moeten komen zijn:

- Behandeling nieuwe Archiefwet
- Aanpassen Archiefbesluit en de Archiefregeling, bekrachtiging van parlementaire goedkeuring
- Overdracht verantwoordelijkheden (Beleidsregels rijksarchivaris ex art. 3.1, tweede lid, Archiefwet 2021) en specifieke uitkering (Ministeriële regeling ex art. 3.2, tweede lid Archiefwet 2021)

Ad. 3 Zwaartekrachtenpunten / specifieke onderwerpen HFA

Algemeen

Artikel 36 van de gemeenschappelijke regeling (GR) HFA bevat nadere bepalingen ten aanzien van de uittreding van één van de partijen uit de GR.

GR HFA Artikel 36

1. Uittreding uit de regeling kan geschieden door toezending van een daartoe strekkend besluit van de uittredende deelnemer.
2. Het algemeen bestuur regelt de gevolgen van de uittreding. De uittreding gaat in op de eerste dag van het jaar volgend op het jaar waarin door de zorg van gedeputeerde staten van de provincie de bekendmaking van de uittreding in de Nederlandse Staatscourant is geschied.
3. De kosten van uittreding worden gesteld op de werkelijke kosten en schade ten gevolge van de uittreding en komen voor rekening van de uittredende deelnemer. De kosten worden volgens een door het algemeen bestuur vast te stellen aflopend percentage gedurende een periode van 4 jaar betaald.
4. Het algemeen bestuur stelt nadere regels ten aanzien van de bestuurlijke en financiële gevolgen van uittreding.

NB: de tekst van de gemeenschappelijke regeling van HFA vraagt op dit moment al om actualisatie, echter dit stellen we uit tot er duidelijkheid is over de terugtrekking van het Rijk.

Alle afspraken moeten een weerslag krijgen in een bestuursovereenkomst.

Bestuurlijke impact

Op basis van de bepalingen in artikel 36, lid 2 en 4 van de GR is het standpunt van het algemeen bestuur van HFA dat zij de nadere regels ten aanzien van de uittreding stelt en daarmee de partner is waarmee onderhandeld moet worden. De delegatie van de RHC's heeft geen mandaat.

Wij willen graag duidelijkheid omtrent de route naar een bestuursovereenkomst. Hoe ziet het traject eruit van het formele besluit tot terugtrekking?

Met het uittreden wordt de bestuurlijke basis van het al vrij kleine HFA verder versmald. Voor HFA is het Rijk echter een belangrijke partner. Zo heeft het Rijk zowel bestuurlijk als financieel een grote rol gespeeld in de overgang van NLE naar de zelfstandig wording in 2021. De samenwerking met HUA is mede tot stand gekomen door de inmenging van het Nationaal Archief. Hoe gaat die rol er in de toekomst uit zien?

Financiële impact

Financieel gezien staat HFA op het volgende standpunt: uittreden uit de GR betekent dat de uittredende partij verantwoordelijk is voor de kosten die met de uittreding gemoeid zijn. De nadere bepalingen hiervoor zijn opgenomen in de GR HFA, artikel 36, lid 3. Hierover moeten gezamenlijk afspraken worden gemaakt (maar het algemeen bestuur maakt het voorstel hiervoor).

Aanvullend zijn er nog de volgende vragen:

- Welke vorm krijgt de regeling specifieke uitkering (SPUK), wat is de voortgang in de behandeling van de 16 aandachtspunten over de inrichting van SPUK, die benoemd zijn in het overleg tussen delegatie en OCW op 21/2/2022? (deze lijst is opgenomen in de vergaderbundel van AB van 31/3/2022, bij agendapunt 6, bijlage 6.3, zie eveneens bijlage bij deze notitie), maar ook het voorstel zoals gedaan door Luuk Boessenkool na overleg met ministerie BZK?
- Welke verschillen zitten er tussen de huidige financiële bijdrage van het Rijk en de beoogde delegatiebepaling in de Archiefwet 2021 en specifieke uitkering?
- Beheervergoeding digitaal Rijksarchief.

Juridische gevolgen

OCW heeft als datum voor de uittreding gesteld 1 januari 2024. De juridische basis voor de uittreding (zoals overdracht verantwoordelijkheden en specifieke uitkering) is echter opgenomen in de nieuwe, nog vast te stellen Archiefwet 2021. Deze zal naar verwachting eveneens per 1 januari 2024 in werking gaan treden. In de GR HFA (art. 36, lid 2) is bepaald dat de uittreding ingaat op de eerste dag van het jaar volgend op het jaar waarin de bekendmaking van de uittreding door de GS van de provincie plaats heeft gevonden. Feitelijk betekent dit dat de uittreding in 2023 geregeld moet zijn. Het algemeen bestuur van HFA maakt zich ernstige zorgen over de haalbaarheid van de beoogde uittredingsdatum.

- Hoe ziet het traject naar formele besluit OCW / aanvraag uittreden bestuur HFA er uit? En erna (formele procedure?). Hoe ziet het traject van de bestuursovereenkomst eruit?
- Juridische doorlichting GR-tekst uittreden: welke afspraken moeten we maken met elkaar? Randvoorwaarden / besluit bestuur HFA. Ondersteuning van OCW rond actualisatie GR-tekst? Trajectafspraken.
- Zorgdragerschap minister OCW en delegatiebepaling: hoe verhoudt zich dit tot de onafhankelijkheid van de deelnemers om taken en bevoegdheden binnen de gemeenschappelijke regeling te brengen en hiervoor gezamenlijk bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen, en hoe geven we het toestemmingsvereiste van raden en staten bij het treffen of wijzigen van een regeling vorm?
- Zorgdragerschap minister OCW en delegatiebepaling: de deelnemers in de GR zijn verplicht tot de uitvoering van de besluiten van het bestuur, maar hoe verhoudt zich dat tot het delegatiebesluit?
- HFA oriënteert zich op een andere CAO (momenteel volger Rijks-CAO). Traject naar andere CAO / ondersteuning?
- Op welke wijze vindt de invulling plaats van de aanbestedingsregels voor niet-deelnemers (80/20 regeling).

Invulling archieftaken / uitvoeringskwesties:

Daarnaast is er nog een aantal specifieke kwesties die aandacht vragen en geregeld moeten worden. Te denken valt aan thema's rond het beheer van rijkscollecties en collecties die hier uit voort zijn gevloeid (Flevoland had zonder inmenging Rijk niet bestaan, dus veel collecties zijn ontstaan met dit feit als voedingsbodem). Hoe ziet de invulling eruit op het gebied van:

- Privacy, openbaarheid, auteursrechten, overbrenging, behoud, duurzame toegankelijkheid

- Hoe gaan we ervoor zorgen dat het publiek goed en logisch toegang krijgt tot het door ons bewaarde materiaal en het materiaal berustend bij anderen?
- Wat zijn de verwachtingen rond het bewaren van archieven? Welke archieven worden waar bewaard (papier, digitaal, hybride, nieuw materiaal in relatie tot reeds overgebracht archief, Emmen etc)?
- Ondersteuning vanuit het Rijk op het gebied van positionering / beleid?
- Welke wijzigingen zijn er te verwachten in de mogelijkheid tot het acquireren / beheer van particuliere archieven? Met in het bijzonder de rol van archivaris.

Ad. 4 Vervolgstappen / follow up

Er zijn nog vele kwesties en randvoorwaarden die opgelost c.q. ingevuld moeten worden. Sommigen van hen zijn generiek en spelen voor alle GR's. Er zijn echter ook genoeg die HFA specifiek zijn. Dit is het eerste gesprek dat plaats vindt tussen OCW en HFA. Hoe gaan we het gesprek rondom de specifieke onderwerpen gaande houden? Hoe verder? Welke vervolgafspraken kunnen worden gemaakt? Welke stappen zijn er richting bestuursovereenkomst te zetten?

Zoals eerder aangegeven maakt het bestuur zich grote zorgen over de haalbaarheid van de beoogde uittredingsdatum. We zouden dan ook graag zien dat OCW inzichtelijk maakt welke stappen er nog genomen moeten worden, welk tijdspad ermee gemoeid is en waar de verantwoordelijkheid voor de stappen ligt.

Aan:	Carin Dankier (CD) – OCW, Hannie Kool (HK) – Zeeuws Archief, Corinne Rodenburg (CR)– Drents Archief
Van:	Luuk Boessenkool (LB) – Het Utrechts Archief
Datum:	22-2-2022
Betreft:	Beknopte samenvatting bespreek- en aandachtspunten en afspraken overleg 21-2-2022 over de inrichting SPUK RHC's

Dit document vat de besproken onderwerpen kort samen in een logische volgorde, niet zoals besproken in het verslag. Ook worden de afspraken samengevat.

Proces tot 1-1-2024

Einddatum van het proces aan beide kanten is 1-1-2024:

- Vanuit de kant van OCW is het dan nodig om het voorstel in te brengen bij BZK; planning: uiterlijk sept/okt voorstel bij BZK
- Vanuit de RHC's moet er een proces gelopen worden dat via bestuur naar Raden en Staten moet
- De pilot van de huisvesting zal omgezet worden naar een definitieve regeling, OCW heeft in de planning om dit ook per 1-1-24 in te laten gaan.
- OCW gaat nu uit van een invoeringsdatum van 1-1-2024 voor de nieuwe archiefwet
- Paul Breevaart en CD plannen in om mei/juni van dit jaar bij elk RHC langs te gaan om te praten over de situatie, met de specifieke brieven van elke RHC als input
- CD denkt nu aan twee besluiten:
 1. Delegatie van taken en bevoegdheden
 2. Besluit over de SPUK:
 - Ambtshalve beschikken, kan dat?
 - Kan er op de juiste manier cyclisch gerapporteerd worden over inzet SPUK
- CD erkent het belang van een transparant, overzichtelijk proces zonder veel ballast en wil zich daarvoor inzetten; vraag is in hoeverre BZK daarin mee gaat.
- We gaan uit van jaarlijkse indexering en behoud van de voorziening voor groot onderhoud, evenals van de 10% algemene reserve.

Inhoud

Gesproken is over de brief van voormalig minister Slob van 15-12-21:

- Kan de SPUK het karakter van de huidige lumpsum behouden
- Hoe is een goed administratief proces in te richten dat aan beide kanten aansluit

CD: Voor OCW is het belangrijk dat:

- goed verantwoord wordt dat de SPUK ook wordt besteed aan de gedelegeerde taken
- En daarmee aansluit op de informatiebehoefte van OCW

Van beide kanten is gesproken over een model dat onder een SPUK kan liggen. Conclusie vanuit RHC's is dat dit niet te realiseren is omdat RHC's in vele opzichten verschillen en daarmee ook in onderbouwing van financiën in een model.

Er is gesproken over de Regeling beheer rijkscollectie en subsidiëring museale instellingen. Dit is voor allen een goed voorbeeld omdat:

- De regeling op hoog niveau is
- Musea ieder een specifiek benoemd bedrag ontvangen, dat is wenselijk voor RHC's
- 4 jarige cyclus verantwoord in de jaarrekeningen
- Inkomsten benoemd worden in de jaarrekening naar financier

Omdat er bij de RHC's gesproken wordt over een SPUK is de verantwoording op basis van de SiSa. Die wederom om een indicator vragen. Baten verantwoord is geen probleem. De totale lasten van een RHC verantwoord is ook geen probleem. Dit valt binnen de huidige systematiek, die gecontroleerd wordt door de accountant. En waarbij de jaarrekeningen in voorkomende gevallen, zoals bij Het Utrechts Archief, ter controle naar BZK worden gestuurd.

Verantwoordingen van de lasten specifiek naar de ontvangen bijdrage van een financier is voor de RHC's niet mogelijk omdat de taken generiek geleverd worden.

CD tekent hierbij aan dat OCW een onderbouwing nodig heeft voor de toekomst hoe de financiering tot stand is gekomen en geleid heeft tot de huidige situatie. HK, CR en LB werken hier graag aan mee.

LB zal in een apart gesprek met CD en een financieel collega doorpraten over de eisen die de BBV stelt aan de verantwoording en hoe dit zou kunnen passen bij de gewenste systematiek en informatiebehoefte van OCW en Financien.

Er is kort gesproken over het Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Dit is voor de RHC's een goed voorbeeld hoe het niet kan werken, de regeling heeft een ingewikkelde indicator die geen inhoudelijke verantwoording aflegt.

Ook de vorming van reserves en voorzieningen zijn besproken. Dit is een van de aandachtspunten die van belang zijn voor een goede en stabiele bedrijfsvoering van de RHC's. LB zal een lijst met aandachtspunten sturen die belangrijk zijn voor de RHC's.

Afspraken

1. CD stelt een planningsschema op voor OCW
2. CD plant een afspraak met LB en een financieel deskundige (OCW, BZK of Fin?) voor een verdiepingsgesprek naar werkwijze begroting en jaarrekening obv BBV en de mogelijkheden naar verantwoorden van de SPUK via de SiSa methodiek in jaarrekening
3. LB stuur CD een lijst met aandachtspunten vanuit de RHC's mbt de SPUK

Lijst met aandachtspunten vanuit de RHC's bij de regeling voor een SPUK

1. Een SPUK op hoofdlijnen en niet op detailniveau.
2. Specifiek bedrag per RHC toekennen.
3. Bedrag wordt vervolgens jaarlijks geïndexeerd.
4. Toekenning voor meerder jaren, bijvoorbeeld via beleidsperiode van 4 jaar. (Hierbij moet nog wel worden beoordeeld hoe vaak een subsidie moet worden aangevraagd, per jaar of per 4 jaar, en wat hierin de voorkeur heeft.)
5. SPUK toekenning op hoofdlijnen en daarmee niet verantwoorden via een indicator anders dan punt 7
6. Taken zijn bepalend voor inzet middelen
7. Verantwoording bedrag SPUK voor die taken maar alleen als 1 getal binnen het grotere getal van de totale exploitatielasten
8. Verantwoording via kwantitatieve andere indicatoren is niet mogelijk ivm niet toe kunnen rekenen naar herkomst middelen in verband met de verwevenheid van de taken voor alle partners.
9. Kwalitatieve beschrijving van taken via begroting en verantwoording via jaarrekening kan, als huidige verantwoordingsystematiek voldoende is.
10. Vorming van (nieuwe en/of aanvulling van bestaande) reserves en voorziening moet mogelijk zijn.
11. Voorziening Groot Onderhoud is belangrijk t.o.v. de huisvestingsmethodiek
12. Maximering van reserves is herkenbaar tov de huidige systematiek

13. Bepaling percentage maximale algemene reserve niet meer zoals nu naar de som bijdrage partners, omdat deze met uittreding Rijk lager wordt. Waarbij het Rijk wel een bedrijfsrisico veroorzaakt door diensten af te blijven nemen. Percentage bepalen naar totale bijdrage van partners, dvo's en andere gerelateerde zaken.
14. Overblijvende middelen moeten vrij ingezet kunnen worden binnen de gestelde taken van de GR.
15. Nieuwe bedragen SPUK onafhankelijk van exploitatieresultaten voorgaande jaren. (Link naar reservevorming)
16. Boeking van SPUK in administratie als 'Vooruitontvangen subsidie/uitkering' is technisch geen probleem, vrijval naar baten regulier of in 1 keer is normale werkwijze.